

Газета МБОУ «АСОШ №2»

Пульс школы

Мәктәп пульсы

Махсус чыгарылыш

Апрель №8

Бөек Тукай Ватаны син, Арча!

*Арский район - один из крупнейших районов
Республики Татарстан, расположен в
северной части западного предкамья*

Татарстан президенты

Миннеханов Рөстәм Нургали улы

Хезмәт юлы

1978–1985 елларда Саба районында:

«Сельхозхимия» берләшмәсендә инженер;
1980–83 елларда Саба урман сәнәгате хужалыгында өлкән инженер, баш энергетик;
1983 елдан район кулланучылар жәмгыяте идарәсе рәисе урынбасары.

1985–93 елларда Арча районында: район кулланучылар жәмгыяте идарәсе рәисе урынбасары;
1990–92 елларда халык депутатларының район советы башкарма комитеты рәисе;
1992 елдан Биектау районы хакимияте башлыгының 1 нче урынбасары;

1993–96 елларда Биектау районы хакимияте башлыгы.

1995–96 һәм 1999–2004 елларда ТР халык депутаты.
1996–98 елларда ТР финанс министры.
1998–2010 елларда ТР Премьер-министры.
2010 елдан ТР Президенты.

Дәүләт бүләкләре:

Дуслык Ордены (2002);

4 нче дәрәжә «Ватан алдындагы казанышлары өчен» ордены (2007);

«Татарстан Республикасы алдындагы казанышлары өчен» ордены (2007);

Россия Федерациясенә фән һәм техника өлкәсендәге премиясе лауреаты (2009 ел);

«Хәрби хезмәтләре өчен» ордены (2012);

Почёт ордены (2014 ел);

Александр Невский ордены.

Атказанган спорт остасы. Автомобиль спорты белән шөгылләнә. «Супер-Шипы» кышкы трек автоузышлары буенча Россия чемпионы, D2 автокроссы буенча Европа чемпионы

инниханов Рустам Нургалиевич
родился 1 марта 1957 г. в с. Новый Арыш Рыбно-Слободского района ТАССР.

Образование:

В 1978 г. окончил Казанский сельскохозяйственный институт, специальность «механизация сельского хозяйства», квалификация «инженер-механик», г.Казань.

В 1986 г. окончил Заочный институт советской торговли, специальность «товароведение и организация торговли продовольственными товарами», квалификация «товаровед высшей квалификации», г.Москва.

Трудовая деятельность:

В 1978-80 гг. – инженер-диагностик

Сабинского районного объединения "Сельхозтехника".

В 1980-83 гг. - старший энергетик, главный энергетик Сабинского леспромхоза.

В 1983-85 гг. - зам. председателя правления Сабинского райпо.

В 1985-90 гг. - председатель правления

Арского райпо, в 1990-92 гг. -

председатель Арского райисполкома, в 1992-93 гг. - первый зам. главы

администрации Арского района.

В 1993-96 гг. - глава администрации

Высокогорского района.

В 1996-98 гг. - министр финансов

Республики Татарстан.

В 1998 г. возглавил Правительство

Республики Татарстан.

С 25 марта 2010 года – Президент

Республики Татарстан.

С 24 марта 2015 года – временно

исполняющий обязанности Президента Республики Татарстан.

С 18 сентября 2015 года – Президент

Республики Татарстан.

Ученая степень, звание:

Доктор экономических наук (2003 год).

Государственные награды:

Орден Дружбы ;

Орден «За заслуги перед Отечеством» IV степени ;

Орден «За заслуги перед Республикой Татарстан»;

Медаль «В память 300-летия

Санкт-Петербурга»;

Медаль «В память 1000-летия Казани»

Медаль «В ознаменование добычи 3

миллиардной тонны нефти Татарстана»;

Благодарность Президента Российской Федерации;

Нуриев Ильшат Габделфартович –

глава Арского муниципального района, Председатель Арского районного Совета. Родился 6 ноября 1967 года с.Апазово Арского района ТАССР. Получил высшее образование: в 1990 окончил Казанский сельскохозяйственный институт по специальности экономист-организатор, в 1996 - Московскую коммерческую академию по специальности бакалавр менеджмента.

Кандидат экономических наук.

Трудовой деятельность:

07.1983 – 08.1984 - тракторист совхоза «Ватан», Арский район;

09.1984 – 12.1990 - учеба в Казанском сельскохозяйственном институте, г.Казань;

12.1984 – 12.1987 - служба в рядах Советской Армии;

04.1990 – 02.1996 - начальник колбасного цеха Балтасинского райпо, Балтасинский район;

02.1996 – 10.1999 - заместитель председателя Балтасинского райпо, Балтасинский район;

10.1999 – 08.2008 - генеральный директор ОАО «Шеморданский мясокомбинат», Сабинский район;

08.2008 – 03.2009 - проректор Казанского Государственного аграрного университета, г.Казань;

03.2009 – 09.2014 - директор филиала ОАО «Вамин-Татарстан» «Балтасинский маслодельно-молочный комбинат», Балтасинский район;

09.2014 – 09.2015 - руководитель исполнительного комитета Арского муниципального района, г.Арск;

09.2015 по наст. время - глава Арского муниципального района.

Государственные награды:

"Заслуженный работник пищевой промышленности Республики Татарстан" (2006г.)

Медаль «За доблестный труд» (2017г.)

Благодарственное письмо Министерство экономического развития Российской Федерации (2022г..)

Нуриев Ильшат Габделфартович предан своему делу и умеет найти подход к каждому. Он ответственный, трудолюбивый, честный, добросовестный; способен понять и решить любую трудную задачу и направить в грамотном направлении. Ильшат Габделфартович любит свою профессию и радеет за дело всей душой.

Арча муниципаль району башлыгы Нуриев Илшат Габделфәрт улы

1967 елның 6 ноябрендә ТАССРның Арча районы Апаз авылында туган. Арча район Советы рәисе.

1990 елда Казан авыл хужалыгы институтын тәмамлап, югары белем ала, белгечлеге буенча икътисадчы-оештыручы. Икътисад фәннәре кандидаты.

Хезмәт эшчәнлеге:

07.1983–08.1984 — Арча районы «Ватан» совхозында тракторчы.

09.1984–12.1990 — Казан шәһәре, Казан авыл хужалыгы институтында укый.

12.1984–12.1987 — Совет Армиясе сафларында хезмәт итә.

04.1990–02.1996 — Балтач районы, Балтач райпосының колбаса цехында житәкче.

02.1996–10.1999 — Балтач районы, Балтач райпосы рәисе урынбасары.

10.1999–08.2008 — Саба районы, «Шәмәрдән ит комбинаты» ачык акционерлык жәмгыяте генераль директоры.

08.2008–03.2009 — Казан шәһәрәндәге Казан Дәүләт аграр университеты проректоры.

03.2009–09.2014 — «Вамин-Татарстан» акционерлык жәмгыятенен «Балтач май-сөт комбинаты» филиалы директоры.

09.2014– 09.2015 - Арча муниципаль району

Арча – авыл хужалыгы районы

Нигезен игенчелек, бэрэңге үстөрү, терлек асрау, сөт житештерү кебек тармактар ташкил итэ. Ул республиканың ышанычлы үсеш юлында торучу төбөгө.

2020 елга Арча районы тормыш сыйфаты буенча милли рейтингта 43 район арасында 35 нче урында тора.

Авыл хужалыгы район икътисадының нигезе булып тора: биредэ балык хужалыгы, ит-сөт терлекчелеге, сарыкчылык үсеш алган. Моннан тыш, районда торф, известьташ һәм доломитлар чыгарыла. Эре предприятиеләрдән «Арча кирпич заводы», «Арча элеваторы», «Арча нефть продуктары», «Арча балык хужалыгы», «Арча сөт комбинаты» эшли.

Авыл хужалыгы жирләре – 132,4 мең га, шул исәптән сөрү жирләре – 122,7 мең га, печән – 608 га, көтүлекләр – 9,04 мең га.

Иң эре предприятиеләр район үзегендә, шулай ук Яңа Кенәр авылында урнашкан (агач эшкертү һәм яшелчә киптерү заводлары), алар арасында:

«АСПК», «Арча МСОсы», «СтройСервис», «Строймастер», «Татавтодор» житештерү-төзелеш берләшмәсенә Арча филиалы, «Заман-Стройдизайн» төзелеш фирмалары;

авыл хужалыгына хезмәт күрсәтүче предприятиеләр («Агрохимия», «КругАгро», «Арча нефть продуктары», «Энергосервис»),

авыл хужалыгы продукциясен эшкертү предприятиеләре («Арча элеваторы», «Арча» филиалы – «Арча сөт комбинаты»).

2019 елдан районда 21 га майданлы Арча агросәнәгать паркы төзелә, проектка «Созидание» компаниясе инвестицияләр кертә. Парк сөт кабул итү һәм эшкертү, яшелчә эшкертү һәм соклар житештерү, ит эшкертү комплексы, аксым витаминлы минераль өстәмә житештерү цехлары белән жиһазландырылган.

Арча урман хужалыгы эшли. Балык үстөрү белән Арча балык хужалыгы шөгылләнә.

Арча төбөгә авыл хужалыгы өлкәсендә нәтижәле эшли, ил табынын баегуга зур өлеш кертә. Халыкның тырыш хезмәте нәтижәсендә район үзгәрә. Үзенә төзүчеләре, терлекчеләре белән Арчабыз горурулана ала.

Арский — один из крупных сельскохозяйственных районов

Основу сельского хозяйства составляют мясо-молочное, зерновое направления. В полеводстве главное значение принадлежит зерновому хозяйству (рожь озимая, пшеница яровая и группа яровых, зерновых и зернобобовых культур), картофелю. ОАО «Арский элеватор», Новокинерский овощесушильный завод, ОАО «Арский рыбхоз», филиал ОАО «Татарстан сөте» «Арский молкомбинат».

Живодноводство. - возникло в глубокой древности, когда человек начал приручать диких животных, одомашнивать их и использовать для хозяйственных нужд.

Упорным и долгим трудом человек изменил природу многих диких животных и добился резкого повышения их продуктивности. Животноводство в дореволюционной России было одной из наиболее отсталых отраслей сельского хозяйства.

Социаль-икътисади үсеш

Арча сөт комбинаты — авыл хужалыгы өлкәсендә Арча районының иң борынгы предприятиеләренә берсе. Житештерелә торган продукция ассортиментына атланмай, сыр, каймак, эремчек, эче сөт продукциясе һәм башка сөт продуктлары керә.

Арча кирпич заводы — Татарстанда лицевой керамик кирпичне иң эре житештерүчеләренә берсе, аның житештерү куәте — елына 30 000 данә. Арча заводы продукциясеннән төзелгән корымалар архитектура сәнгате, куркынычсызлык һәм экологик яктан аерылып тора.

ООО «Металл заводы». Бүгенге көндә “Металл”ның тәҗрибәле профессиональ коллективы һәм профнастил, сетка, металлоконструкциялар прокаты буенча житештерү куәтләре бар. “Металл” заводлар төркеме” ЖЧЖ компаниясе Татарстан Республикасында сәндвич-панельләр, профнастил, металлоконструкциялар житештерүче иң эре компания булып тора. Базарда сыйфатлы житештерүче һәм ышанычлы партнер буларак күрсәтелде. Компаниядә 85 квалификацияле хезмәткәр эшли.

«Арча нефть продуктлары» компаниясе - сыйфатына ышаныч югары дәрәҗәдә булган бренд. 2021 ел башына «Арчанефтепродукт» ваклап сату чөтләре Россиянең 2 төбәгендә (Татарстан Республикасы һәм Марий Эл) эшләүче 10 АЗСны үз эченә ала. Компаниябезнең һәр автозаправкасында бертигез сыйфатлы нефть продуктлары тәкъдим ителә. «Арчанефтепродукт» компаниясе үз кулланучыларына заманча «Эко» ягулыгын — техник регламент таләпләренә тулысынча жавап бирүче югары сыйфатлы автомобиль бензинын тәкъдим итә.

ОАО «Арча элеваторы». «Арча элеваторы» ачык акционерлык жәмгыяте - ашлык саклау һәм эшкәртү буенча махсуслашкан предприятие. Предприятие 1937 елда оешкан һәм үз тарихын ашлык киптергечләрдән һәм зур булмаган складлардан башлый. Элеватор сыешлыклары саклауга берьюлы 75 мең тоннадан артык төрле бөртекле культуралар һәм 4 мең тоннага якын эзер продукция кабул итәргә мөмкинлек бирә.

Социально-экономическое развитие Промышленность

На территории города Арск осуществляют деятельность предприятия легкой промышленности, строительной отрасли, предприятия по обслуживанию сельского хозяйства, хранению и переработке сельскохозяйственной продукции.

Промышленные предприятия: ОАО «АСПК».

Строительные предприятия: ООО «Арское монтажно-строительное объединение», ООО «Строй — Сервис», ООО «Строймастер», Арский филиал ОАО ПРСО «Татавтодор», ООО «Заман-Стройдизайн».

Предприятия обслуживающие сельское хозяйство: ООО «Агрохимия», ООО «Круг-Агро», ОАО «Арскнефтепродукт», ООО «Энергосервис».

В целях создания новых рабочих мест, а также расширения производства в Промышленном парке «Арский» ведется строительство цехов по переработке овощей и производству заменителей цельного молока, премиксов и комбикормов. К 2021 году планируется размещение 11 резидентов с

созданием 340 новых рабочих мест. Общая площадь парка составит 21 га. Основными инвестиционными проектами, запланированными к реализации в 2021 году являются:

«АФ «Возрождение» - строительство молочного комплекса на 1200 голов с объемом инвестиций 250 млн.руб., и созданием более 40 новых рабочих мест;

«СХП «Северный» - строительство молочной фермы стоимостью 300 млн. руб., планируется организация 50 новых рабочих мест;

«ТехноАрск» - новое строительство завода по производству металлоизделий, объем инвестиций-120млн.руб.;

СППК «Поволжский завод по производству заменителей цельного молока, премиксов и комбикормов» - с проектом на сумму 135 млн.руб.;

«АФ «Казанка» - строительство молочного комплекса на 500 голов и объемом

инвестиций 110 млн.руб.; и наиболее интересный технологичный проект компании «Системный дом».

Арча районы әдәби телне саклый торган, халык авыз ижатына, кулъязма китапларга бай төбәк.

Арча ягы 60лап мәгърифәтче, 70 тән артык профессионал, 50 дән артык һәвәскәр язучы, 100 гә якын фән докторлары, 150 фән кандидатлары, 100 дән артык сәнгать әһелләре һ.б. өлкәләрдә йөзләргә күренекле шәхесләр биргән як. Алар арасында Татарстанның халык язучылары Гомәр Бәширов, Гариф Ахунов, Мөхәммәт Мәһдиев, язучы, тәнкыйтьче, тәржемәче Фәрваз Миңнуллин, язучы, драматург Диас Вәлиев, тарихи романнар авторы, драматург, журналист, тәржемәче Мәхмүт Галәү, язучы, галим-әдәбият белгече, педагог, журналист Альберт Яхин; галим-әдәбият белгече, педагог, язучы Хәй Хисмәтуллин; язучы, журналист Рафаил Төхфәтуллин; язучы һәм тел белгече Мостафа Ногман; язучы һәм прозаик Әнәс Галиев; язучы һәм мәгариф эшлеклесе Госман Бакиров; балалар язучысы, шагыйрә, укытучы Заһирә Гомәрова; шагыйрь, авыл хужалыгы белгече Ринат Рәхимов; язучы-прозаик, журналист Радик Фәизов; язучы-прозаик Гайсә Гатауллин; язучы, галим Тәбриз Мөбарәков; әдәбият белгече, тәнкыйтьче Фәрит Бәширов; язучы-прозаик, укытучы Гөлчәчәк Галиева.

Якташларыбыз – балалар язучысы, шагыйрә Марзия Фәйзуллина; шагыйрь, педагог Галиәхмәт Шаһи; шагыйрь, журналист һәм публицист Рәфыйк Юныс; язучы һәм публицист Равил Вәлиев; шагыйрь, журналист, галим-педагог Хәнәфи Бадигый; жырчы, шагыйрь Илсур Хөснетдинов; шагыйрь, галим, педагог Рифат Корбанов; язучы, журналист Вакыйф Нуриев; жырчы, шагыйрь Наил Касыймов; шагыйрә, галим, укытучы Сания Әхмәтжанова; шагыйрә, галим-педагог Чулпан Зариф; язучы, галим-педагог Гүзәл Әдһәм һәм танылган язучы, журналист, баш мөхәррир Рөстәм Галиуллин.

Арский край — Родина около 60 просветителей, более 70 профессионалов, более 50 писателей-любителей, около 100 докторов наук, 150 кандидатов наук, более 100 деятелей искусств. Среди них уроженцы Арского района, наши земляки народные писатели Татарстана Г.Баширов, Г.Ахунов, М.Магдиев; писатель, критик, переводчик Ф.Миннуллин; писатель, драматург Диас Валиев; автор исторических романов драматург, журналист, переводчик М.Галяу; писатель, ученый-литературовед, педагог, журналист А.Яхин; ученый-литературовед, педагог, писатель Х.Хисматуллин; писатель, журналист Р.Тухфатуллин; писатель и ученый-языковед М.Нугман; писатель и прозаик А.Галиев, детский писатель и деятель образования Г.Бакиров; детская писательница, поэтесса, учительница З.Гумерова; поэт, специалист сельского хозяйства Р.Рахимов; писатель-прозаик, журналист Р.Фаизов; писатель-прозаик Г.Гатауллин; писатель, ученый Т.Мубаракوف; ученый-литературовед, критик Ф.Башир; писатель-прозаик, учительница Г.Галиева. Выше перечисленные земляки являются авторами масштабных романов, повестей, рассказов, поэм, стихотворений, научных трудов, многие из которых были переведены на разные языки. А самое главное – актуальны, читаемы и сегодня. Сегодня в Союзе писателей Татарстана состоит 330 писателей, и он регулярно пополняется новыми мастерами творчества, в литературу приходят молодые таланты. Наши земляки – детская писательница, поэтесса М.Файзуллина; поэт, педагог Г.Шахи; поэт, журналист и публицист Р.Юнус; писатель и публицист Р.Валиев; поэт, журналист, ученый-педагог Х.Бадиги; певец, поэт И.Хуснутдинов; поэт, ученый, педагог Р. Курбанов; писатель, журналист В.Нуриев, певец, поэт Н.Касимов; поэтесса, ученая, учительница С.Ахметзянова, поэтесса, ученый-педагог Ч.Зариф, писательница, ученый-педагог Г.Адгам. Писатель, журналист, главный редактор Рустам Галиуллин.